

سمت‌وسوی کارگاه‌های آموزشی در حرفه: از پاسخ به نیازهای کلی تا ارتقای دانش‌های خاص

دوره ۲۹ شماره ۴
صص. ۸۷۱-۸۷۳

نگاهی به کارگاه‌های آموزشی برگزار شده در حرفه در طول دو دهه گذشته حاکی از آن است که با گسترش حرفه در ابعاد آموزشی و کارکردی، بر تعداد و تنوع موضوعی کارگاه‌ها افزوده شده است. واکاوی کارگاه‌های برگزار شده از دیدگاه‌های گوناگون و همچنین آینده‌نگری درباره نیاز به کارگاه‌های آموزشی برای آینده نزدیک می‌تواند چند و چون این رخدادهای حرفه‌ای را بنمایاند و ما را در برنامه‌ریزی برای بالابردن اثربخشی آنها یاری رساند.

شواهد نشان می‌دهد تا پیش از نیمه دوم دهه ۱۳۷۰ و پیش از پیوستن تعدادی از دانش‌آموختگان دکترا از دانشگاه‌های خارج از کشور (به‌ویژه از کشور استرالیا از میانه دهه ۷۰ به بعد)، به‌ندرت کارگاه آموزشی در حرفه برگزار شده است. اگر هم چنین کارگاه‌هایی برگزار شده، نشانی از چند و چون آنها در دست نیست. به هر شکل، طبیعی است که انتظار داشته باشیم با پیوستن تعدادی از نیروهای تازه‌نفس از دانشگاه‌های معتبر خارج از کشور، آنها برای آموزش هم حرفه‌ای‌های خود احساس نیاز و اقدام نمایند. در عین حال، حرکت جدی در برگزاری کارگاه‌های آموزشی با تأسیس دوباره انجمن کتابداری اطلاع‌رسانی ایران در ابتدای دهه ۱۳۸۰ شکل گرفت و به تدریج افزایش یافت. از آن تاریخ به این سو، با گشایش شاخه‌های استانی انجمن و فعال شدن کمیته‌های آموزش، بر تعداد کارگاه‌های آموزشی به‌طور قابل ملاحظه‌ای افزوده شد و عده بسیاری از قشرهای گوناگون از اعضای هیئت علمی گرفته تا دانشجویان و کتابداران شاغل و حتی افرادی خارج از حرفه از آن کارگاه‌ها استفاده کردند. تا آنجا که آمارهای موجود نشان می‌دهد، در فاصله سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۰ تعداد ۴۵ کارگاه توسط انجمن و شاخه‌های آن، ۸۰ کارگاه به‌طور مشترک توسط

یادداشت‌ها
مدیریت اطلاعات

پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات

فصلنامه علمی پژوهشی

شاپا (چاپی) ۲۲۵۱-۸۲۲۳

شاپا (الکترونیکی) ۸۲۳۱-۲۲۵۱

نمایه در ISC، LISA و Scopus

<http://ijpm.irandoc.ac.ir>

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

انجمن و نمایشگاه بین المللی کتاب، ۹۶ کارگاه توسط انجمن و خانه کتاب در موضوع‌های بسیار متنوع برگزار شد که رقم قابل ملاحظه‌ای به‌شمار می‌آید^۱. اکنون نیز انجمن همراه با برخی شاخه‌های آن و برخی از گروه‌های آموزشی به برگزاری کارگاه‌ها ادامه می‌دهد. ارزیابی‌های صورت گرفته پس از هر کارگاه (به‌ویژه پژوهش انجام گرفته در سال ۱۳۸۷ با عنوان «ارزیابی جایگاه و عملکرد انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در فرایند آموزش غیررسمی کتابداران و اطلاع‌رسانان») حکایت از رضایت کلی شرکت‌کنندگان دارد. افزون بر انجمن، برخی مراکز و دانشگاه‌ها نیز اقدام به برگزاری کارگاه‌های آموزشی کرده و می‌کنند. در میان آنها، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. این پژوهشگاه، به‌طور منظم کارگاه‌های معتبری را در موضوع‌های مورد نیاز و توسط مجرب‌ترین استادان برگزار می‌کند. نتایج ارزیابی این کارگاه‌ها نیز نشان دهنده رضایت شرکت‌کنندگان آنهاست.

تا آنجا که نگارنده به یاد دارد، بیشتر کارگاه‌های برگزار شده توسط انجمن، بر پایه پیشنهاد خود برگزار کنندگان برنامه‌ریزی و اجرا شد. به سخن دیگر، بخش اعظم این کارگاه‌ها بدون نیازسنجی و تنها از سوی برگزارکننده پیشنهاد شد. به هر شکل، آنچه که در راستای برنامه‌ریزی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی حائز اهمیت است تکیه بر نیازهای واقعی قشرهای مختلف حرفه است. اهمیت این امر از آن روست که در مقایسه با گذشته که کارگاه‌ها با موضوع‌هایی نسبتاً کلی و مناسب آن زمان اجرا می‌شد، جامعه به آموزش‌های تخصصی‌تری نیاز دارد. تحولات سریع و گسترده در حوزه‌های علمی و نیز در فناوری‌های نوین از یک‌سو و تحولات آموزشی از جمله تأسیس گرایش‌ها و رشته‌های جدید در علم اطلاعات و دانش‌شناسی از سوی دیگر ایجاب می‌کند که به شناسایی نیازهای امروز و فردای جامعه بپردازیم و با انجام نیازسنجی‌های علمی و واقع‌بینانه، بتوانیم موضوع‌ها و زمینه‌های کاربردی آموزشی را مشخص سازیم. همچنین، با توجه به رویکردهای میان‌رشته‌ای و مطرح شدن موضوع‌هایی که منشأ آنها حوزه‌های دیگر است (مثل علوم رایانه، زبان‌شناسی، روانشناسی، جامعه‌شناسی، ارتباطات و غیره)، این نیاز احساس می‌شود که اعضای هیئت علمی، دانشجویان و کتابداران شاغل به آن دانش‌ها و تخصص‌ها نیاز دارند. خوشبختانه، امکانات امروزی به‌ویژه وب می‌تواند در این راستا مورد استفاده قرار گیرند تا نسبت به آنچه نیاز داریم آگاه‌تر و روزآمدتر شویم. اکنون و در ارتباط با تخصص‌ها و زمینه‌های جدید،

۱. مراجعه شود به: گذری و نظری بر گذشته، حال و آینده کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران: نگاهی به شکل‌گیری، دستاوردها و چالش‌های توسعه علم اطلاعات و دانش‌شناسی / رحمت‌الله فتاحی، رضا رجبعلی‌بگلو و سمیه آخشیک. -- شیراز: مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری، ۱۳۹۳ (فصل هفتم).

دانش بسياري توليد شده و در دسترس است. بديهي است اين دانش بايد به شكل مناسب به نيازمندان انتقال يابد. كارگاه‌هاي آموزشي يكي از مهمترين و رايجترين شيوه‌هاي انتقال دانش به شكل عملي و کاربردي است. با يك جستجوي ساده در وب و در زمينه‌هاي موضوعي مختلف، مي‌توان دريافت كه تا چه اندازه برگزارى كارگاه‌هاي تخصصي در حرفه كتابدارى و اطلاع‌رسانى مرسوم است. بررسى زمينه‌هاي موضوعي اين كارگاه‌ها مي‌تواند به ما در تصميم‌گيرى پيرامون مناسبت موضوع‌ها با نيازهاي جامعه كمك كند. در اين راستا، انجمن كتابدارى و اطلاع‌رسانى و گروه‌هاي آموزشي، با توجه به تجربه خود و نيز پژوهش‌هايي كه انجام داده يا مي‌دهند، مي‌توانند نيازهاي واقعي و کاربردي حرفه را مورد بررسى قرار داده و براي برگزارى كارگاه‌ها برنامه‌ريزي نمايند. هدف، در سطح ملي، ارتقاي دانش‌هاي تخصصي و روز در ميان اعضاي حرفه است.

سيد رحمت الله فتاحي

سردبير

